

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nerancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rându-l cu litere garmond

Fragmente istorice.

Despre boerii din țera Făgărașului,

Non quis, sed quid.

(Fine).

Ca să putem mai sigur deslega această problemă, trebuie să luăm în vedere numirea mai veche a aristocrației române dimprejurul țerei Făgărașului.

Din diploma regelui Bela IV a. 1247 se vede, că el contere Ioaniților tot pământul Zevrinului cu kneziatele lui Ioan și al lui Lupu (Farkas), luând afară kneziatul voivodului Linoi din dreapta Oitului, ear' în stânga acestui riu totă Cumania afară de țera voivodului Seneslau, ce o lasă Românilor precum o au avut.

Prin diploma regelui Ladislau V din a. 1457 se confirmă privilegiile nobililor, knezilor, și ale celorlalți Români din cele opt ținuturi ale lor prin banatul Severinului.

Asemenea și nobilimea română din ținuturile Hatzeg, Hunyad, Deva, și de prin văile Crișului și Arieșului, ale Marmăției și Sătmarului, pe Someș și Murăș, și pe ambele Târnave, până și prin enclavale române din secerime: Olăhtalu și Brețcu etc., s'au numit *knezi*, dintră cari în „Familiiile nobile române” s'au specificat peste optzeci de kneziate române.

În vecinul pământ — numit *tundus regius* — colonistii sași nesuferind întră ei nici un fel de nobilime, knezii de acolo au devalvat de timpuriu la numirea primarilor ai comunelor române.

De aci deducem cu consecință logică, că și în țera Făgărașului moșierii privilegiați, înainte de a fi numiți *boeri*, au existat ca *knezi* — a tempore humanam memoriam trans-eunte.

Analogia — am puté zice chiar identitatea — boerilor făgărașeni cu knezii din celelalte părți locuite de Români, se vede și din omogenita-

tea instituțiilor sale sociale. Boerii ca și knezii erau posesori de moși cu drepturi, ce se estindeau peste unul sau mai multe sate, cu munți și păduri, cu morărit și cărcimărit și cu alte asemenea îndreptări și folose rezervate, ce se ereditau din părinți la copii, și nu se puteau confisca de cât în cas de felonă.

Pe moșiile lor boerii aveau clăci ce se numiau *vecini*, cari pe moșiile fiscale se ziceau iobagi. Până și țigani robi erau legați de moșile boerești.

Boerii erau scutiți de contribuțiunile publice, și n'aveau alte datorințe câtră stat, de cât concurgerea la paza și apărarea castrului Făgăraș cu calul seu propriu, cu armele și vestimentele sale.

Universitatea boerilor, ce se aduna de regulă în Făgăraș, alegea funcționari administrativi și scaunul judecătoresc compus din 12 boeri jurați ca asesori sub presiul domnitorului, sau al castelanului seu, numit căpitanul suprem al castrului și districtului Făgăraș, care proceda după dreptul și obiceiul vechiu al ținutului, întocmai ca knezii cu universitățile lor la Hațeg, Caransebeș etc.

Numirea cea adevărată, ce o întrebuințau Români ca titlatură a domnitorilor țerei, la început era cuvântul: *Domnu*, ear' a locitorilor sei era: *căpitani*. Cu timpul însă în locul acestora s'au virit cuvintele: *voda*, *vaivoda*, *ban*, *knez*, *boeriu*, ce le găsim întrebuințate și la nemurile vecine.

Deci se obtrude de sine întrebarea: luatu-le-a Români de la vecini? sau acestia de la Români? ori apoi originea lor se reduce la un sorginte comun?

Un istoriograf român din generațiunea mai nouă, renumit și în literatură slavă, află natural să se întreabăm: Cum de numai Români s'au constituit în voivodate? și dacă această instituțiune a lor este esită din dezvoltare organică și naturală a vieții

lor politice, etc? — și cu toate acestea vine la concludiunea paradoxă: că și chinezatul cum și voivodatul este una din acele instituțiuni *slave*, cari imprumutate de timpuriu de Români, au primit la ei o dezvoltare cu totul particulară, națională, etc.

Dacă lăudatul autor ar fi avut în vedere enunțamentul vestitului slavist Miklosich în lexicon la cuvântul *Vlach*, unde zice: *Vocabulum, uti videtur Celticum, quod a Celtis ad germanos, et ab his ad slavos migravit etc.*, ceea-ce se repetă și în: *die slavischen Elemente im Rumunischen* pag. 1 —, ar fi putut afla legate de Vlăhi și atributele oficiale espresse în cuvintele *voda*, *knez*, *boieriu* etc. mai vechi de cât slavii ce ne-au inundat prin secl. V—VI.

Ca să dovedescă originea slavă a cuvântului *voi-vodă* unui dintră slavofili iau refugiul la etimologizarea lui de la *voi*=pugna, strămutat în *voi*=miles, și de la *voda*=ducens, adecă conducătoriu de ôste.

Însă argumentele *ab etimologia* fără de sprințul istoriei și a etnografiei adese-ori duc la absurd, pentru că filotemia ori-cărei națiuni trage bucurosi cărbunii la ôla sa. Așa d. e. Nemții deduc pe regele dacic Cotyzon de la Gottes-sohn, Sarmis-gețusa de la Sarmis Gottes-Haus, Ungurii de la Szárma-Sziget-háza, adecă casa din insula cu Sarmale; — până și bietul împărat al Babilonilor Nebucadnezar e apostrofă: *Ne bolondozék az ur!*

Chiar și unii dintră Români nostri literați, inițiați în specialitatea studiilor slavice, au devenit într'atât de preocupați de acestea, în cât adese-ori nu mai vîd arborii Români de tufele slavice. — Cuvântul d. e. *a iubi*, țin morțiș, că vine de la slavicul *lubi*, fără considerare, că 'l au și Germanii *lieben*, latinii *lubet*, Sanscrit *lubrami*, — prin urmare, dacă am învățat și noi Români a iubi, am învățat-o tocmai de la matca comună a limbilor indo-

germane, de unde am pornit, că dacă n'am fi știut a iubi încă de atuncia, ne-am fi prăpădit cu desvîșire, în cât slavii nu ne mai apucau să ne învețe cum se iubim, să ne înmulțim, ca să umplem pământul.

Pe calea acesta am puté res-urna aprôpe întreg registrul lui Miklosich „Die slavischen Elemente im Rumunischen”, — dar' ne restringem la: *ab uno disce omnes!*

Dacă — revenind la cuvântul *vodă* — vom fi necesați a 'l analiza și noi cu sonda etimologică —, vom observa, că cuvântul *vodă* la slavi însemnă nu numai un conducătoriu, ci și un isvor, și chiar și o nimfă de apă a lor; — și de aci trecând la Germani, cari i-au prevenit în migrarea lor spre Europa, vom afla și la ei un semizeu sau un erou mitologic *Woda*, cu derivatele *Teodo-bod*, *Mar-bod* etc. (v. Dr. Marienescu.) — Astfel nu ne vom mai împedeca de *iubiții* nostri verișori slavi, ci vom puté pretinde, că și noi Români pe calea descendenței paralele am erezit cuvântul *voda* tocmai de la matca comună. Sanscr. *Wadha*=luptătoriu etc. Ce se atinge apoi de prefixul *voi-voi* la cuvântul *voi-voda*, ne vom mai întâlni cu el și la cuvântul *boi-er*, boieriu, despre care vom vorbi mai la vale.

Intr'aceea vom reflecta pe scurt și la cuvântul *Ban*, care prin evul mediu încôce a figurat paralel cu vaivodă ca șefi de provincie mai cu sémă în părțile ce au fost odinioară locuite des de Români, dintră Ungaria și imperiul bizantin, relativ cel bulgaro-român, și turcic, precum au fost banii Severinului, Machoviei, Bosniei, Croației etc., dintră cari astăzi mai există numai banul Croației ca designațiune a guvernatorului acestei țeri.

Slavofili deduc cuvântul *Ban* de la slavicul *Pan*=domnu, pe când marele slavist Miklosich în: *die slav. Elem. im Rumunischen*, pag. 114, îl

FOIȘURĂ

Igiena scolară

de Dr. I. Ben.

(Fine).

Înșiși pedagogii recunosc, că prin jocuri și exerciții corporale se formează caracterul copiilor, se exersează statornicia, se delătură amorțea spirituală, se împiedecă prematuritatea, se alungă tîmpeala, se frînge fala și îndărătnicia, reduce luxul, se promovează atențiunea și energia, se regulează subordnarea singuraticului față de interesele societății și se desvoaltă spiritul de camaraderie! (Aug. Netolitzky.)

În timp de vară și în zilele calde din iarnă jocurile și exercițiile corporale să se facă în liber, la un loc destinat pentru acest scop ori apoi în curtea școalei; numai când plouă, ningea sau e ger mare să se execute în localuri închise și acoperite. Afară e aer bun, aer mult, care se primenesc fără încetare. De nimic nu are omul așa mare trebuință ca de aer; în o singură minută el introduce în plămânile sale cantități enorme.

Nu toate școalele au sală de gimnastică, în care să se facă exerciții gimnastice, dar ea nici nu este indispensabilă. Se poate însă aștepta dela toți dascălii, ca în fiecare zi, iarnă-vară, când temperatura aerului de afară permite, instrucțiunea să o alterneze cu jocurile și exercițiile corporale. Multămintă lui să fie în conștiință, că crește națiunii o generație viguroasă, și în bucuria ce o simte privind obraji sănătoși ai elevilor sei.

Așadară dascălul conștiințos va căuta, ca elevii sei să facă cunoștința materialului prescris prin planul de învățământ, dar nu-i va mortifica prețindend prea mult. Va îngriji totodată, ca ei regulat să practice jocurile și exercițiile corporale, cari întăresc plămânile și inima, regulează circulațiunea sîngelui și în consecință regulează nutrirea tuturor organelor, ale căror funcțiuni unite dau ceea-ce numim viață. În fine va supraveghia curățenia lor (haine curate, corp spălat), care stă în strînsă legătură cu educația corporală.

Omisuniile în această privință făcute în frageda etate a copiilor de școală nu se mai pot îndrepta mai târziu. Acest lucru să 'și-l însemneze toți oamenii școalei.

Dascălul român să nu se mulțamească cu predarea materialului stabilit prin planurile de învățământ și cu observarea normelor stabilite de acestea; el trebuie să aibă în vedere totdeauna scopurile ideale ale neamului, cari se pot ajunge numai prin generații puternice și ca fizic și ca cultură.

Să nizească a crește generații viguroase, căci numai în telul acesta se asigurază viitorul neamului românesc pe șesurile și văile ce astăzi ține în posesiune.

Morbi infecțioși.

Cunoștințele igienice, ce trebuie să aibă un dascăl, nu sunt exauriate prin cele înșirate în capitolele precedente. Adeseori nu e destul, ca localul, băncile, etc., să fie îndestulatoare, ca elevii să fie scutiți de ceea ce am numit balast spiritual și să practice jocurile și exercițiile corporale; toate acestea nu sunt întotdeauna suficiente pentru a garanta o dezvoltare normală și a asigura sănătatea elevilor. Acestia se

găsesc în etatea când corpul e mai primitiv pentru o serie întreagă de morbi infecțioși, cari atacă și ucid pe cel voinic ca și pe cel slăbuț și se răspîndesc uneori cu o iuță uimitoare.

E neapărat trebuincios, ca dascălii, îndeosebi cei dela școalele primare, să cunoască întru câțva morbi infecțioși, dat fiind că școalele primare sunt cele mai multe în comune rurale, unde medicul nu e la îndemână.

Cunoșterea timpurie, chiar și numai presupunerea unui morbi infecțios e proprie a da anză la luarea măsurilor necesare pentru a împiedeca răspîndirea. Numai de priceperea misiunii sale dă dovadă acel dascăl, care trimite acasă pe oricare elev bolnav. O mică indispoziție adeseori e premergătoare unui morbi infecțios, care se termină prin moarte.

Îndeosebi pojarul (morbilli), scarlatina, difteria și tusa convulsivă (măgărească) sunt acei morbi, cari atacă mai des copiii de școală și sunt mai molipsitori. Toți acești morbi sunt provocați de microbi, cari se transmit de la individ la individ prin atingere directă ori prin mijlocirea aerului, alimentelor și unor obiecte întrebuințate de copiii de școală; ei intră în interiorul corpului pe canalul respirator sau pe cel digestiv. Acești microbi atacă mai cu înlesnire copiii slăbiți, puțin rezistenți. Iată încă un motiv pponderos, care să îndemne pe dascăli a da mai multă atențiune educațiunii corporale a elevilor, mai multă de cum au făcut-o în trecut.

O cunoaștere exactă a morbilor amintiți nu se poate cere de la oamenii laici, mai ales nu la începutul boalei când nici medicul nu e totdeauna în stare a face diagnoza cu toată siguranța.

declară de: *Ein dunkles Wort*, și în: die slav. Elem. im Magyarischen pag. 19 zice: *Aus der geringen Verbreitung ergibt sich mir der nicht slavische Ursprung des Wortes*. Safarik îl deduce din avaricul *baianos*, ce se află și la Persi: *bajan*=herzog.

Dacă e așa, apoi din Iranul Persiei până în Aria indică nu e de cât un pas, unde *bhan* — însemnează o persoană de mare reclamă.

De aceea glosariul lui Laurian și Massimu cu tot dreptul revendică cuvântul *banu* de origine romanică. — Ce se manifestează și în moneta: *ban*.

Să trecem acum și la cuvântul *Knez*, — despre care marele slavist Miklosich (Slav. Elem. im Rumunischer) zice apriat: *„Die Abstammung des Wortes Knez aus einem slavischen Ethymon ist misslungen“*. Față de enunțamentul acesta al unei autorități slavice ca Miklosich trebuie să ne mirăm — obstupere omnes, — când vedem, că unii din savanții nostri moderni sunt mai slavi de cât slavii, stigmatizând cuvântul *Knez* de slav. S. Zehetmayr, W. Obermüller și alți etimologi în celticis susțin, că cuvântul *Knez* e de origine celtică, și de aceea și noi, cari îl aflăm mai cu seamă prin regiunile locuite de Români, de la cari a trecut la nămurile vecine, ne simțim competenți de a ni-l însuși ca o ereditate de la protopărinții nostri celtici din Aria.

Caracteristica Knezilor români nu se poate judeca numai din ultimul stadiu, când în urma instituțiilor feudale intervenite, chiama-re lor devalvase la o simplă categorie de primari sătești, — ci trebuie căutată la sorgintele ei, când Knezul însemnă un principe sau un șef teritorial, ceea-ce la unele nămurii vecine, la cari s'a estins această numire, s'a păstrat până în ziua de astăzi.

O asemenea devalvare a înțelesului o găsim d. e. și la *Iobagiones Regis-primi viri, et naturaliter servientes Regis*, cari la început treceau de cele mai înalte dignități în Ungaria. Astăzi însă sub cuvântul iobagiu se înțelege un clăcaș de cea mai josnică categorie. Titulatura de: *Măria Ta* o purtau numai principii domnitori din Ardeal, Valachia și Moldova. Astăzi fie-care nădrăgariu e *Măria Sa*, și un scriitoriu în cancelaria comună, dacă v'r'un sătean nu-l agrăește cu *Măria Ta*, îl plesnește cu palma peste gură de ține minte cât trăește; — apoi vai de

părul din cap al servitorei, care nu titulează pe stăpână-sa cărciumăresă cu Nagyság!

Și în România, mai cu seamă în părțile moldovene, aflăm din acte mai vechi, că Knezii erau stăpâni peste ținutul unui sau mai multor sate, a căror moșii începuseră domnitorii a le dona la mănăstiri și boeri „ca foste ale Knezilor“, ear' câte au scăpat se mai păstrează în mâna moșnenilor Rezeșilor și a altor asemenea posesori liberi.

Elementele domnitore absorb pe cele supuse, ca peștii cei mari, cari mănă pe cei mici!

Trecând acum la cuvântul *Boier*, ce atinge mai de aproape obiectul tractatului nostru, băgăm de seamă și aci, că slavistii și pe acesta îl revendică pentru sine, deducându-l unii de la slavul *boi*=pugnă, alții de la *boljar*=bulgar, etc.

Dacă ne-am restringe numai la argumente etimologice, am pute și noi să-l scotem de la românescul *boi*=boves, ca *oier* de la oia, *cavaler* de la cal, etc. Dar' dacă vom scruta originea cuvântului boieru mai adânc și din punctul de vedere etnografic și istoric, vom găsi ușor proveniența lui tocmai la matca comună a Celților indo-europeni, al căror unul din triburile cele mai renumite a fost a Celto-boilor, și știm că un duce celebru în Dacia s'a numit *Boero-Vista*, unde găsim o mulțime și de alte nume proprii, ca *Boiu*, *Boian*, *Boii mari*, *Boii mici*, *Boița* etc.

Dor' nu vor fi și acestea toate slave, tot slave și ear' slave? Dor' nu vor crede slavistii nostri că Românii s'au rupt din cōsta Slavilor ca Eva din cōsta lui Adam?!

Un cuvânt mai românesc atât în privința fondului, cât și a formei, ca cuvântul *boier*, nici pe departe nu se poate compara cu *boljarii*, *bulgarii*, *bolerinii* și cu alte asemenea proveniențe de la Volga, de la Bulgari, sau de la voinicii Sărbilor.

Nu noi am împrumutat de la ei acest cuvânt de onoare, ci ei ca vecini l'au adoptat din centrul românesc.

Sie sollen ihn nicht haben! Nu-l dăm odată cu capul!

În fine, în istoria țerii Făgărașului ne întâlnim și cu nomenclatura latină de *Dux*=duce și cu traduceri din germanul *Herzog* în ung. *Herczeg*, ce — cum am amintit mai sus — se reduce la stilul oficios utilizat în Ungaria. Pe Hospodarii îi lăsăm slavistilor să le mai rămână și lor ceva!

Nici oia cu doi miei — nici lupul flămând!

Mai înainte de a veni la descrierea specială a singuraticelor boerionate, aflăm cu cale de a face o revistă sumară și peste istoria politică a țerii, astăzi comitatului Făgăraș, întră marginile căreia s'a mișcat exordiu, dezvoltarea și starea prezentă a boerilor ce mai există. Acesta o vom face în partea II. ce va urma.

Distincțiune mare. Ministrul de război *Pittreich* a fost decorat Luni cu ordinul *leopoldin* în gradul de mare-cruce.

Faptul că una dintră cele mai de frunte decorațiuni a fost conferită ministrului, deosebi însă distincția rară, că însuși *M. Sa* i-a pus pe pept decorația, vorbește mai elocuent de cât ori-câte autografe sau scrisori de recunoștință. În certa dintră ministrul-preșident austriac și cel ungar pe tema concesiunilor făcute limbii magiare și spiritului magiar în armată, *Pittreich* prin declarațiunile făcute în delegațiunea ungară privitor la aceste concesiuni a stat mai mult pe partea ministrului-preșident ungar, de cât pe a celui austriac, și prin acesta a ușurat mult contelei *Tisza* poziția față cu obstrucția din dietă și totodată — cum dovedește chiar decorația lui — a lucrat în intențiile *M. Sale*.

De aceea decorarea ministrului *Pittreich*, în modul cum s'a făcut, și imediat după terminarea ședințelor delegaționale, — se ridică mult peste șablonul decorărilor...

Din dietă. După pauză de aproape o lună, cât au durat ședințele delegaționale, dieta ungară și-a început earăși seria ședințelor. Luni a fost numai ședință formală, ear' Marți a intrat în continuarea „laboriosității“ meritice, — adică în continuarea avâncolirilor din o parte pentru a eși din impasul provocat de obstrucție, și în continuarea obstrucției, din cealaltă parte. Pentru frângerea acesteia ministrul-preșident — cum vestesc zărele din capitală — va face în ședința de mâine propunere pentru modificarea regulamentului de discuții al dietei. În acest caz va avea contra sa nu numai pe obstrucționisti, ci și pe ceilalți opoziționali. Va fi deci o luptă crâncenă, din care *Tisza* e decis să iese învingătoriu — cu ori-ce preț.

Războiul Pe uscat se pregătesc cu mare zor ambele oștiri pentru lupte mari. Pe apă flota japoneză e necondiționat biruitoare; a blocat portul rusesc *Vladivostok* și dă mereu atacuri asupra flotei rusești din Port-Arthur, făcându-i totdeauna stricăciuni însemnate și ținându-o închisă în port. Acesta e situația generală, agravată pentru oștea rusă, pe lângă imensa distanță ce au s'o

percurgă trupele din Europa și Siberia până se ajungă la locul de concentrare, și prin faptul că oștea coreiană a primit ordin de la împăratul ei să intre în acțiune alături cu oștea japoneză.

Cât pentru luptele de pe uscat, cei es-perti în ale strategiei și cunosători ai terenului zic: că înainte de sfârșitul lunii curente nu se va întâmpla nici o luptă mai de seamă.

Șapte proiecte de lege. În ședința de Mercuri guvernul a prezentat dietei șapte proiecte de lege: 1. în cauza contractelor comerciale cu Germania și Italia; 2. despre judecătura ungară de mareșal de curte („magyar fődvárnagy bíróság“); 3. despre înființarea a 1073 stipendii noue la instituțiile de învățământ militar; 4. despre rectificarea listei alegătorilor dietali valabili pe 1905; 5. despre regularea salarizării notarilor comunali și cercuali; 6. despre regularea salarizării funcționarilor comitatensi; 7. despre modificarea, respective simplificarea purtării matriculelor.

În legătură cu acestea ministrul-preșident a anunțat dietei, că în curând vor fi gata proiectele de lege despre: investițiunile de stat; competențele funcționarilor de la căile ferate; ajutorarea învățătorilor de la școlile populare confesionale; propunerea limbii magiare în școlile nemagiare.

Despre drept și dreptate.

Cine are pretenția de a lucra cu dreptate, acela trebuie să lucreze după percepțele dreptului.

Pentru-ca în toate împrejurările se putem lucra astfel, trebuie să fim în curat mai întâi cu noțiunea de „drept“. Aceea ce i-se cuvine fie-căruia se numește „drept“. Și ce i se cade fie-căruia om?

Ori-ce ființă viețuitoare are dreptul natural, ca să facă totul, ceea-ce ar fi de lipsă pentru viața ei. Cine trebuie să trăiască, acela are lipsă de facultatea de a pute trăi, și ceea-ce e necesar pentru traiu nu este ertat a-i răpi nimănui.

Omul singuratic adese-ori nu este în stare a și ajuta singur, de aceea trăește în societate, și aceasta are datorința, ca să păstreze și să aprobe dreptul natural al fie-căruia membru.

Statul nostru, care se numește constituțional, ar trebui să-i dea fie-căruia cetățean privilegiul și acutul necesar, ca să și poată desvolta puterile sufletești și trupești spre folosul său. Drept este, ca să-ți faci datorința și să dai fie-căruia ce este al lui, — „*suum cuique*“.

Dacă cineva se bucură de beneficii în societate și în stat, trebuie să aibă merite; cine are drepturi și privilegii, acela are și datorințe. Cu cât sunt mai mari drepturile cu atât cresc și datorințele. Numai dacă și-a aplicat cineva puterile sale în folosul general al societății poate reflecta și la favorul și la drepturi, căci vrednicia singuraticului individ se măsoară după folosul și prestațiunea ce o aduce el în societate.

Conștiința statului și a bisericei noastre este opera omienilor, de aceea nu poate fi perfectă, — ci este adese cu greșeli și cu multe

Când un elev dă semne de oboseală, se plânge de durere de cap și are ferbințeli, temerea este întemeiată, că va căpăta pojar, scarlatină sau difterie; când se plânge de dureri în grumazi, de câte ori înghite, e presemn de scarlatină sau difterie; pete roșii de piele se observă la pojar și scarlatină. Guturaiul și lacrimarea ochilor sunt premergători ai pojarului.

Tusa măgărească nu are presemne de tot caracteristice. Ea se cunoaște mai ales pe tonul tusei în cursul atacului, care samănă mult cu tusa măgarilor sau a oilor.

Dascălul conștient, fără îndoială, nu se va mărgini a controla numai ivirea casurilor de morbiu amintiți; ci — cuprins de curentul dușman tuberculozei pulmonare — va căuta să nu treacă cu vederea copiii atacați de otită. Nu mai puțin va da atențiunea cuvenită morbului contagios răie.

Asupra tuberculozei pulmonare trebuie să-i atragă atențiunea ori-ce tusa simplă, dacă ea persistă cu săptămânile și mai bine, dacă copilul e rău hrănit și mai ales dacă știe, că în familie au obvenit deja casuri de otită.

Copiii, cari mereu se scarpină și au zgărieturi pe mâni și pintră degete, sunt foarte suspecti de răie.

Cari sunt datorințele învățătorului când a constatat sau presupune un morb infecțios sau când i-s'a adus la cunoștință un astfel de morb? În resumat ele sunt următoarele:

Are să eschidă dela cercetarea școlii pe toți copiii, cari i-se par bolnavi, îndeosebi dacă poate constata, că au ferbințeli; și să nu-i primească înapoi înainte de a avea încredințarea, că sunt deplin sănătoși.

În cas de morbi, scarlatină și difterie, fie că le-a constatat însuși fie că i-s'au adus la cunoștință pe cale oficioasă, are să eschidă dela școală pe elevul bolnav și pe cei din vecinătatea sa imediată, nu mai puțin pe frații bolnavului.

Bolnavii de morbilli au să stea acasă trei săptămâni, cei

de scarlatină, difterie și tusa convulsivă șase săptămâni. Vecinii lor din școală au să stea acasă în termen mediu opt zile, dacă în acest timp nu au mai venit în atingere cu bolnavul și au rămas deplin sănătoși. Dacă și numai unul din acestia s'a îmbolnăvit în aceste opt zile, ceilalți încă sunt condamnați a mai sta departe de școală alte 8 zile.

Afară de aceste măsuri mai e necesar a desinfecța banca și masa, unde au ședut și lucrat bolnavul și vecinii săi; asemenea și parchetul din acel loc. Desinfecțarea se face prin leșie fierbinte, soluție de carbol (2—3%) și sublimat (1:5,000); să se aeriseze apoi temeinic sala de învățământ.

Când s'au ivit mai multe casuri, e necesar a se desinfecța cu leșie fierbinte, carbol sau sublimat toate bancele, mesele și parchetul, a se spoi păreții cu var și a se aera câteva zile fără întrerupere.

Toți copiii, cari au suferit de boalele molipsitoare amintite, au să iee 2—3 băi înainte de a cerceta iarăș școala. O curățenie temeinică (cu săpun) a pelii este indispensabilă pentru a depărta ori-ce rest de materie infectantă. În această privință învățătorul să servească cu sfat și să controleze, dacă s'a făcut întocmai. Când în însuși familia învățătorului să ivesc un cas de morb infecțios, el are să stea acasă 8 zile, presupunând că în acest timp nu a mai venit în atingere cu copilul bolnav și că pe acesta l'a izolat. La sfârșitul boalei locuința învățătorului să fie temeinic desinfecțată.

În timpul boalei, peste tot înainte de ce au fost scăldați și locuința lor desinfecțată, școlarii bolnavi să nu umble cu cărțile. Otrava îmbolnăvitoare ușor se lipsește de filele cărților și se poate transmite altora. Cărțile, din cari a cetit copilul bolnav, să fie arse. Focul pustiesce sigur toți germenii boalei.

Ce are să facă învățătorul pentru a da mână de ajutor la combaterea tuberculozei pulmonare? Este știut, că otrava

acestei boale se răspândește mai mult prin flegma expectorată. În urmări de câte ori tușese un elev, trebuie ținut a scuipa în vase speciale (scuipătoare igienice); spre acest scop, dacă șede în mijlocul băncii, să fie așezat la un capăt, mai aproape de scuipătorele igienice, care să nu lipsească în nici o școală.

Procedând în felul arătat, învățătorul va aduce cele mai frumoase servicii întru combaterea tuberculozei pulmonare. Nu toți cei ce tușesc, sunt tuberculoși; dar bine este, ca toți să scuipe în scuipătoare.

În timpurile trecute o plagă a copiilor de școală era vîrsatul (variola). Mulțumită obligativității vaccinării și revaccinării variola se poate considera ca dispărută în țările locuite de Români. Învățătorului nu-i rămâne de cât să constate, dacă elevii săi au fost sau nu vaccinați. Dar să nu neglige această constatare, de oare-ce tot mai obvin casuri, când copiii din oare-care cauză rămân nevaccinați.

Deosebită atențiune este a se da și morbilor de ochi. Când ochii unui copil sunt roșii sau lacrimăază, pleoapele sunt urduroase, etc., e semnul că un morb oare-care există, care trebuie căutat și vindecat prin medic. Prin aceasta se aduce un serviciu real copiilor și se contribuie la împiedicarea răspândirii boalei cunoscută sub numele „trachom“. În Transilvania și Ungaria e cu puțință, ca toți școlarii atacați de v'r'o boală de ochi să fie căutați de medic, dat fiind că aproape în fiecare comună se prezintă medicul cercual odată pe săptămână.

Fără îndoială, se poate cere, ca învățătorul să dea atențiune tuturor abaterilor, ce va observa la elevii săi, sfătind pe părinți să nu neglige sănătatea copiilor. Neglijențele cu privire la sănătatea copiilor se răsună. Dacă a trecut cu vederea v'r'o boală, care cere cunoștințe speciale, se poate ierta; comite însă un păcat, dacă nu dă atențiunea cuvenită morbilor amintiți cu numele în cele ce au premers.

lacune împeștră, cari isvoresc parte din egoism. Acesta nutrește pofta și dorința, că am pute fi fericiți dacă am întrebuința totă forța spirituală sau bănească, spre a surpa pe cel mai slab de cât noi.

Încă din vechime s'a putut valida cel mai tare prin forța brachială, sau cei puternici au adus legi, cari numai în favorul lor cuvântau.

Astfel nici până în ziua de astăzi legile statului de a servi deopotrivă spre binele tuturor locuitorilor nu și-au ajuns scopul adevărat.

„Despre dreptul născut de-odată cu noi, durere, nici-odată nu se face întrebare” zice Goethe. În urma legilor necorespunzătoare aflăm și azi, că mulți se îmbogățesc pe nedreptul, rupând și jupăind de pe spatele altora, sub umbra legii, pe când milioane de oameni, pe lângă totă stradană, cad în cea mai mare sărăcie și miserie. Nici nu este mirare, dacă cei nefericiți, cărora li s'au răpit drepturile și averea, nădădădă a schimba referințele societății și așteptă, ca cei desinteresați și doritori de bine să aducă legi, cari ocrotesc dreptul personal înăscut.

Sentimentul de drept este sădit adânc în peptul omenească și nimic nu-l poate stărpi cu desăvârșire. Numai aceia, cari au crescut și au trăit în privilegiu împreună cu părinții și strămoșii lor, au sentimentul de drept greșit în inima lor. Ei se cred a fi în drept, uită însă, că nedreptatea seculară nici-odată nu se poate preface în dreptate, că averea lor nu a fost agonisită pe cale drăpă, ci este numai avere câștigată cu puterea, cu înșelătorie, tot ceea ce este agonisit pe nedreptul nu poate avea pretenții, ca să dureze în veci.

Stricăciunea și dauna care urmăzează totdeauna din strâmbătate, se preface în isvor de nemulțămire, și cu cât cei ce sufer obșervă mai mult nedreptatea ce li se face, cu atât nemulțămirea lor crește, și se nu ne mirăm, când masele popoarelor prind armele îndată ce li s'a stins speranța, că statul pe cale pacinică nu va aduce vre-o îmbunătățire.

Atunci nici prin sugrumarea resculșilor nici prin alte mijloace nu se restabilește pacea. Mijlocul cel mai bun în acest caz ar fi, ca cei competenți să desvâlto în tot poporul conștiința de dreptate, să-l facă a ști și distinge „drept de nedrept”, binele de rău, egoismul de iubirea de-ăpăropului, fie-care trebuie să știe, că are datoria de a nu suferi strîmbătatea și a sări în ajutorul celui, care a răbdat nedreptate.

Cine ocrotește nedreptatea, acela nu merită să aibă nici un drept.

Medicamentele pentru sanarea răului sunt diferite. La nici un caz însă nu este corect a se răsbuna nedreptatea prin nedreptate, răul cu rău, adică înșuși a lucra strîmb.

„Voi ați auzit, zice Mântuitorul, că se zice: ochi pentru ochi, dinte pentru dinte; eu însă vă zic vouă, se nu stați celui rău împotrivă”. Chiar această poruncă se observă de noi muritorii mai puțin; setea de răsbunare este fără seamă. Ura se mărește prin observarea urei din partea contrară. Dar' nici că se poate, ca în ori-ce caz numai cu iubire și blîndețe să triumfezi asupra nedreptății, de ajuns este dacă succede a învinge nedreptatea cu mijloace legale. — l.

Correspondențe.

(Sinodul protopresb. al tractului Sibiu.)

Sibiu, 18 Febr. 1904.

În conformitate cu cercularul convocătoriu al oficiului protopresbiterial din 2 Februarie a. c. nr. 182, eri în 17 l. c. s'a ținut sinodul protopresb. ordinar al tractului Sibiu.

După îndeplinirea celor rituale în biserică din Suburbul locșin, cu chîmarea duhului sfînt și parastas pentru decedații mecenai ai bisericii și nămului, sinodul a fost deschis la oarele 11 a. m. prin o frumoasă vorbire ocazională a părintelui protopop tractual Ioan Papiu, care e de următorul cuprins:

Onorabil sinod protopresbiterial!

Multă bucurie are un tată de familie, când poate vesti familiarilor sei că este de multă vreme de purtarea lor frumoasă, de arguința lor laudabilă în lucrarea moșiei erezită din tată la fiu și când rîdele muncii lor le răsplătește ostentia cu îmbelșugare. Mare este și bucuria mea, stimateiilor domni membri, când după un an de zile vă pot saluta întruniți în sinod protopresbiterial spre a vă vesti, ca să luați știre despre mersul afacerilor noastre bisericesti, școlare și tundaționale și să vă rog și pe mai departe de conlucrarea dvăstră și staturile înțelepte unde trebuința cere, ca toate să sporască spre binele bisericii și al credincioșilor noștri din protopresbiterat.

Întreaga viață a oamenilor a luat un avînt uimitor în direcțiunea dezvoltării forțelor angajate spre ajungerea scopurilor și idealurilor înalte pe toate terenurile de muncă. Astel și biserica, cea întâiu chîmăată a servi această mare misiune, nu poate rămâne îndărăptul altor societăți umanitare.

Viața bisericescă până aproape de curînd se manifesta — am pute zice — numai

în interiorul zidirii destinate pentru ținerea cultului divin, unde ne întruneam în zile de Dumineci și sîmbători să ascultăm cântarea evlavioasă și ceturea sfintei scripturi. Noi cei bătrîni, cu amărăciune ne aducem aminte de acele timpuri grele, când aproape întreaga inteligență stătea din preotul și cantorul bisericiei. În starea această smărită și psonorită ne-a găsit secolul al XIX. și razele luminoase ale acestui sîrăc au petruns și la noi abia numai pe la jumătatea vîcului; acela ne-a deșteptat din somnul letargiei și ne-a chîmăat la nouă viață. Bărbați luminați, bărbați providențiali au aparut pe orizontul românismului, cari au spart întunerecul și au făcut lumină. Întră aceștia noi ortodocșii români de astăzi — și pte multă vreme după noi, posteritatea — la locul prim vom număra pe fericitul întră archerei marele Andreiu Șaguna, care cu mintea sa lumnată, cu înțelepciunea sa rară, la început a condus singurul naia bisericii printră stîncile prăpăstioase și a scos-o la lăman.

Sunt aproape 40 de ani de când a desegropat vechia metropolea spre bucuria poporului ortodox, și aproape 36 de când a intrat în lamura inteligenței ortodoxe din această patrie în congresul bisericii de la 1868 și prin memorabilele cuvinte „de azi înainte depun sîrtea bisericii în mîinile acestui congres și a celor viitoare”, și-a încoronat opul mareș, la care a lucrat cu răvnă și zel apostolic și atunci congresul, lumina de duhul sfînt, a pus temeliea fortăreții recucerite, prin legea fundamentală, numită „Statutul organic”, pe a cărui basă stăm și astăzi organizați de la anul 1870 încôce. De aici înainte biserica a luat un avînt îmbucurător, în scurtul timp de la această epocă de renaștere, averile ei, cari mai înainte lipseau aproape cu totul, au început a se spori în cât astăzi aducem laudă lui Dumnezeu pentru scutul și sprijinul Său ce ni-l'a dat și inspirațiunea ce a revărsat în inimile celor cu dare de mîna și preste tot în sufletul poporului drept credincios, dispunem de fonduri și fundațiuni, la cari părinții noștri nici a visa nu au cetezat. Prin această a început și viața bisericescă ester gră a lua o formă, care îi înaltă splendoria și prestigiul în ochii străinilor. Inteligența și poporul, care înainte de reînvierea drepturilor constituționale ne vedeam numai la ascultarea sfîntelor slujbe în biserică, astăzi ne vedem întruniți în fie-care an în sînode parohiale, protopresbiterale și eparhiale și cu drag constatăm progresele ce le-am obținut pe terenul bisericesc, școlar și tundațional, și dirigem sîrtea bisericii împreună.

Astăzi ne aflăm întruniți în sinod protopresbiterial în apropiere de sediul metropolei, ne aflăm în centrul acesteia și ne încumpă rolul de primul protopresbiterat, și dacă nu în tote, în respectul intelectual acest rol îl ținem cu demnitate prin inteligența superioară concentrată în această reprezentanță bisericescă a credincioșilor din acest protopresbiterat, și eu ca un veteran muncitor cu fală și adevărată mîndrie stau înaintea frunții-vor întră frunții bisericii noastre, rugându-vă și pe viitor a-mi da în restul zilelor cât voi mai sta la acest loc, sucursul benevoitor și înțelept al dvăstre.

Poporul nostru din aceste părți încă neatinse de molipsitorea bîlă a socialismului, care s'a ivit în unele părți locuite de frați de ai noștri, de-și nu mai este atât de evlavios ca în vremile bătrîne, când se mulțămia cu cetirea bibliei și a cârților sfînte, până când nu a cunoscut scrierile moderne ținea mult la religiunea și biserica lui. Astăzi însă din scrierile pline de hula la adresa preoților, învîțătorilor și a celor mai aleși și distinși bărbați inteligenți și-a pierdut încrederea într'înși și agenților fără suflet li-a succedat a ameți mintea unora în părțile ungurene și bănațene.

Aceste aparițiuni atât de îngrijitoare se ne fie stimulul de a ne îndrepta în adunările noastre fie bisericesti, fie de orice altă natură, și se nu căutăm lauri de biruință pentru aplause ieftine unii asupra altora, ci toate chestiile importante se le tractăm cu obiectivitatea recerată, avînd în vedere numai scopul sublim, numai idealul, binele poporului întreg, binele obștei, nu al persoanelor particulare, și atunci vom recăștiga încrederea poporului și iubirea lui și atunci prorocilor mincinoși nu le va fi posibil a se apropia de el.

Vădîndu-mă înconjurat, pe lângă frumosul număr de inteligență, și de unii fruntași ai poporului, ca membri ai acestei corporațiuni, în rog, ca întorcîndu-se la frații noștri de a casa să le vestescă la toți cum ne-au vîcut pe noi tractînd obiectele puse în desbatere, așa se urmeze și ei în adunările lor, ca să dovedim și prin această, că suntem demai de părinți noștri, cari ni-au lăsat o biserică națională ca scut în contra tuturor relelor, în vreme de ispită.

Cu aceste implorînd dîrul duhului sfînt asupra membrilor acestui sinod și dorind lucrărilor noastre rezultate îmbucurătoare, declar sesiunea sinodului protopresbiterial pe anul 1904 deschisă.

După întregirea biroului cu notariu, se purcede la verificarea membrilor aleși în locurile devenite vacante de la întrunirea ul-

timă încôce. Astfel se declară verificați dintră preoți: Maniu Lungu, paroh în Rășinari și Iosif Erescu, paroh în Suburbul inferior, ear' dintră mireni: Iosif Joandrea în cercul XXI și Dr. Ioan Bucur în cercul XIV.

Șirul obiectelor puse la ordinea zilei — de astădată fiind numai cele provădate în §. 50 punct 1, 3 și 4 din Statutul organic — s'a continuat cu cetirea raportului general, care a pus în deplină lumină întreg mersul afacerilor din acest protopresbiterat. Acest raport detaiat despre toate trebile bisericesti, școlare și epitropesti, a fost ascultat cu vie atențiune din partea membrilor sinodului.

În legătură cu raportul general dl membru Parteniu Cosma, mîncînd de la faptul, că în anul trecut cu ocaziunea constituției corporațiunilor parohiale din protopresbiterat, s'au dat la Consistoriu o mulțime de proteste contra alegerilor de comite și epitropii parohiale, apoi contra mai multor alegeri de preoți și învîțători, propune, ear' sinodul la următorul conclud: Sinodul constată cu durere, că în timpul mai nou nu se face mai nici o alegere de preot sau învîțătoriu în tractul protopresbiterial fără ca să se protesteze, și cu deosebire la constituțiile ultime ale comitetelor și epitropiilor parohiale s'au ridicat o mulțime de proteste, un lucru, care până aci era foarte rar. Un curent foarte periculos acesta ivit ca din senin, care în interesul bisericii trebuie stîrpit cu toate mijloacele legale.

Deci sinodul protopresbiterial rîgă pe veneratul Consistoriu, ca eruînd cauzele acestui rău, să facă propunere la proximal sinod archidiecezan pentru delăturarea lui; ear' cauzele apelate de această natură se le considere de urgente și se le resolve cu preferință.

La ordinea zilei punîndu-se censurarea rațiociniului protopresbiterial, acela s'a cetit în plenul ședinței și aflîndu-se în ordine s'a aprobat și s'a dat absolutului cuvenit.

Asemenea s'a stabilit și bugetul pro 1904 după proiectul prezentat de comitet.

Cu aceste eshaustată fiind ordinea de zi, protopresbiterul pe lângă o vorbire de încheiere, la orele 12 $\frac{1}{4}$ a declarat sinodul încheiat.

C. Popa.

NOUȚĂȚI

Ultima prelegere publică. Și-rul conferențelor publice arangiate de despărțământul sibian al „Asociațiunii” se încheie cu prelegerea de Duminecă.

După cum am anunțat, va prelege dl Dr. George Proca. Întră cât putem deduce din titlul temei „Creștinismul și femeile”, prelegerea de Duminecă promise a fi interesantă. Grăbim deci a atrage atențiunea publicului nostru pentru a și mai da odată întâlnire Duminecă la 5 ore d. a. în sala palatului comitatens.

Alegere de deputat dietal. Mîne (Sîmbătă) se va face în Nădlac alegere de deputat dietal pentru restul sesiunii dietale de acum. Pețitori de mandat sunt: avocatul Dr. Ioan Sucu și avocatul Dr. Nagy Sándor, ambii din Arad.

La „întrebarea tipiconală” din nr. 16 al „Tel. Rom.” răspund următoarele: După „evangelistarii”, apend ce la evangelia nouă, — ce privește glasul și evangelia învierii de la Duminecă Vameșului și a Fariseului, — începerea triodului, — acela proced corect, cari apl. că slujba după cum e indicată în cîlindariul archidiecezan, ear' nu după cum e așezată în cărțile vechi ale evangeliilor și apostolierelor. Spre deslășire: Caută în Evangelistarii în anul curent, Paștile viitoare în 28 Martie! Aci afli Duminecă Vameșului și a Fariseului în 17 Ianuarie. Treci apoi la tabela Paștilor din anul trecut (1903), Paștile în 6 Aprilie, și vei afla după Duminecă înainte de botez (în loc de 17) 18 Ianuarie: Duminecă glas 1, sîfetilna 1. Acesta este începutul Triodului pe anul 1904. Când nu ar fi an vîsect, s'ar fi început Triodul în 17 Ianuarie. (Număra 10 săptămîni de la Paști înapoi și detrage ziua a 29 a din Februarie). Tot asemenea pentru anul 1903, Paștile în 6 April, afli Duminecă Vameșului și a Fariseului în 26 Ianuarie; de aci cauți la tabela Paștilor din anul precedent 1902: Sfîntele Paști în 14 April, și vei afla Ianuarie 26. Duminecă glas 1, sîfetilna 1. Acesta a fost începerea triodului din 1903. — Voind acum a ști și începerea Triodului pe anul 1905, căutăm la acel an și aflăm Paștile în 17 April și în tabela aceea: Duminecă Vameșului și Fariseului în 6 Februarie, — apoi venim la anul curent (1904), tabela Paștilor: 28 Martie, și aflăm 6 Februarie: Duminecă glas 5, sîfetilna a 5-a. Acesta este începerea Triodului în anul viitoriu.

Cred că după normativul „Evangelistarii” supranumit înduc și componetorii calendarelor, în calendarele lor evangelia, glasul și vosceasna, și astelii s'a îndus începerea Triodului în anii 1903 și 1904 cu glas 1

sîfetilna 1, ear' în 1905 are a se induce începerea Triodului „Duminecă Vameșului și a Fariseului” în 6 Februarie glas 5 vosceasna a 5 a, — ear' nu cu glas 8, cum ne arată Evangelia și Apostolul vechiu. Așa dară cei cari s'au orientat cu aplicarea slujbei după cîlindariu, aceia au procedat corect. — Cîrna, 1904, în Sîmbăta lui S. Teodor. Danil Chirila, preot gr.-or.

† Szöcs József de Zilah, primariul pensionat al opidului Ocna, tatăl profesorului Dr. Szöcs Géza de la gimnaziul de stat din Sibiu, a răposat alaltăeri (Mercur) în etate de 70 ani, la locuința din Sibiu a fiului seu. În mormîntarea i s'a făcut azi, în cimitirul bisericii reformate din Ocna.

O „babă hircă”. Săptămîna trecută a răposat în Kátaszentmárton (Sătmar) femeia M. Beresák în etate de 130 ani. Adevărată „babă hircă”! Dintră nepoții ei cel mai tînăr e de 50 ani și e primariul comunei.

De la comitat. Ședința ordinară pentru luna curentă a comitetului municipal al comitatului Sibiu și a subcomisiunilor lui se va țină Marti (8 Martie n.) la ora 3 după amiază, în sala mică de ședințe a palatului comitatens.

Ședința comitetului central electoral anunțată pe 10 Martie st. n. (nu 3 Martie), în cauza listei alegătorilor dietali valabilă pe 1905, e retractată, nu se va țină.

Isvîre de petrol la Geógiu. Se scrie din Deva, că în hotarul comunei Geógiu în cursul unor săptămîni au fost aflate căteva isvîre de petrol, și că interesați au cerut deja de la institutul de geologie din Budapesta să le trimită experți, cari să examineze isvîrele.

Pețitori mulți. În Ersekújvár e vacant postul de notariu public. Pentru ocuparea lui au competat 17 notari publici, 17 substituiți de notari publici, 15 advocați, 5 juđi regești și 1 deputat dietal. Deci 55 pețitori la un singur post.

Casă ucigașă. În comuna Szilágy din comitatul Baranya, în noptea de 28 Febr. s'au rupt grințile casei lui Tarr János, și întregă casa s'a prăbușit, astrucînd sub ruinele ei pe Tarr și pe soția acestuia, cari pe timpul catastrofei dormiau. Barbatul a fost scos viu de sub ruine; pe femeie însă o uciseseră ruinele.

Nenumărate scrisori de recunoștință, cum și acele mărturisiri autentice medicale, cari s'au dat asupra încercărilor făcute în spitalele din capitală, provinție și străinătate și asupra efectului minunat, dovedește că alifia Zoltán este un mijloc sigur contra podagrei și reumei. Sticla cu 2 cor., în farmacia B. Zoltán din Budapesta.

Baionete contra emigrărilor. La gara din Barcs gendarmii au deținut alaltăeri șapte oameni din comuna Lucaț (Slavonia), cari voiau să emigreze în America. — Nu baionetele gendarmilor, ci ușurarea traiului ar fi remediul contra emigrărilor.

Și în mîrte nedespărțiti. În Törökkanizsa a răposat Duminecă soția lui Balogh Pál, în etate de 72 ani. Nici n'a fost așezată bine pe catafalce, când soțul ei, un moșneag de 76 ani, încă a răposat, apiecat pe cadavrul soției sale. Ambii au fost înmormîntați Marti, în mormînt comun.

Dintră cosmeticele farmacistului din Arad Clemente de Földes este în genere cunoscut, că crema sa Margit nu numai curăță, face luciu și mîle obrazul, dar' îl și întînește și i dă color albă și delicată. Crema această avînd părți constitutive cu putere de a întări și ameliora servește totodată și ca mijloc igienic. E cu totul nestricăcioasă, neunsurșă. Efectul cremei Margit îl ridică sîpunul Margit. Acele dame cari folosesc făina de urez, laudă foarte mult pudra Margis. Conservă fața uscată și o scutește de sîră și vînt.

Economii cari voesc să aibă recoltă bogată se și procure semințele trebuincioase de la casa de semințe ces. și reg. de curte Edmund Mauthner, Budapesta, Rottenbiller-utca 33. Firma trimite ori-cui bogatul seu preț-curent ilustrat, de 262 pagini. Prețurile semințelor, veritabile, curățate cu îngrijire, sunt etnine. Deosebi vrednice de amintit sunt semințele de napi de nutreț impregnate și asortimentul bogat de sorte nobile de bucate.

Teatrul orașenesc.

Vineri (4 Martie): „Iulius Caesar”, tragedie în 5 acte de W. Shakespeare. Beneficiul actorului J. Sodek.

Duminecă (6 Martie): după amiază „Der Rastelbinder”, operetă în un preludiu și 2 acte, de V. Leon; ear' sîra: „Zapfenstreich”, dramă în 4 acte, de Beyerlein.

171—1904 prim. com. [50] 1—2

Publicațiune.

Comuna Talmăcel (Kistalmács) dă pe calea licitațiunei publice în 16 Martie a. c. la 3 ore p. m. în arândă morile sale pe timpul din 1 April 1904 până în 30 Iunie 1906.

Oferte în scris provădate conform normelor se admit. Prețul strigării este 1618 cor. anual; vadiu 10%.

Condițiunile de esarëndare se pot vedea în cancelaria comunală zilnic.

Talmăcel, la 27 Februarie 1904.

Primăria comunală:

Toma Nedelcu
primariu.Ioan Fanea
not. com.

Nr. 13 1904.

[52] 1—3

Concurs

Pe baza dispunerii consistoriale de la 8 Ianuarie 1904 nr. 11144 1903 B. se publică concurs pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III Valea-verde, protopresbiteratul Câmpeni, cu termenul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele cuprinse în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii a ocupa acest post sã trimitã rugãrile concursuale în termenul recerut la subscrisul.

Câmpeni, 10 Februarie 1904.

Romul Furdul
protopresbiter.

Nr. 173 1904.

[54] 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea definitivã a urmãtoarelor posturi de învățatori din comunele mai jos însemnate se deschide concurs din oficiu cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Intorsura-Buzăului, postul de învățatoriu cu începătorii, având a instrua de 2 ori pe săptămână din o parte marginașã a comunei.

2. Dobârlău.

3. Marcoș.

4. Chezdi-Martănuș.

Fie-care din posturile acestea sunt provădate cu salariu anual de câte 600 corone de la popor și cassa bisericeii pentru care va prevedea și cantoratul.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au aș înainta suplicile la subscrisul în Brețcu (Bereczk), comitatul Háromszék.

Brețcu (Bereczk) 10 Februarie 1904.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Treiscaune.

Constantin Dimian
protopresbiter.

[53] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pentru edificarea bisericeii și repararea turnului din Cunța (Koncza), tractul Mercurea, 6upã planul și preliminarul aprobat de Preayeneratul Consistoriu sub nr. 387 1904 Bis, și în conformitate cu dispozițiunea comitetului parohial din 14 Februarie a. c. prin acẽsta se publicã concurs cu termen până la 14/27 Martie a. c. pe lângã prețul de strigare de 5039 cor. 53 fil.

Întreprindătorii doritori de a lua parte la licitațiune, sunt datori a se însinua până la acel termen la oficiul parohial subsemnat, și au sã dovedesca îndreptățirea legală la astfel de întreprinderi.

Licitațiunea verbală se va ține în Cunța, Duminecã în 14/27 Martie la 10 ore a. m. la oficiul parohial, numai dacã până la 14/27 Martie doritorii se vor fi însinuat.

În ziua licitațiunii, doritorii de a licita, au sã depunã vadiul de 10% în suma rotundă de 500 cor. în bani gata sau în hãrtii de valoare cu drept de proprietate.

Celelalte condițiuni se pot lua de la oficiul parohial unde se aflã și planul și preliminarul.

Cunța, la 14/27 Februarie 1904.

Oficiul parohial gr.-or.:

Stefan Morariu
paroh, pres. com. par.Ioan Oancea
notariu.

Vidi!

Protopopul tractului Mercurea:

Avram S. Pecurariu.

Gratis! Franco!

La cerere se trimite

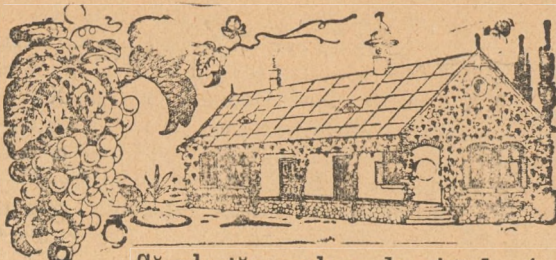
Catalogul cãrților

aflãtore la

Librãria arhiepiscopale

Sibiu (Nagyszeben)

Redactor prov. Dr. George Proca.

Sã plantãm umbrã de via de vie

pe lângã orice casã și în grãdinile nãstre de casã, în pãmânt și nãsip.

Pentru acest scop însã nu se potrivește ori ce soi de struguri, de-și tãte soiurile sunt plante curpenitãre, fiind-cã o parte mare din ele, chiar și dacã se desvãltã, nu dã rãde, din care causã mulți nu au putut obține nici un rezultat. Dacã însã se plantezã soiuri bune pentru formarea de verdetã, acestea provãd apoi casa pe întreg timpul cãcerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tãmãioși și alte soiuri de struguri dulci. [12] 7—20

Strugurii cresc pretutindena în patria nãstrã și nu existã casã, pe lângã ale cãrei ziduri nu ar putã fi cultivați, cu neînsemnate spese; afarã de aceea servesc de cea mai frumoasă podobã și pentru alte clãdiri, grãdini, garduri ș. a. fãrã sã detragã cãt de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Șapoi strugurii sunt cele mai mulțamitãre pãmã, deãre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicãndu-se adresa prin cartã postalã, se trimite fie-cãruia, gratis și franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya, p. u. Székelyhid.

Unicel mijloc de dinți, lipsit de aciduri, probat și recomandat de profesori și medici este veritabilul

anaterin

al dentistului de curte ces. și reg. Dr. I. G. Popp, Viena XII/6.

Veritabil numai în sticla de mai sus cu etichetã vãnãtã, francesã (tipariu auriu), și cu firma mea, à cor. 2-80, 2—, 1—

„Întrebunțez de mai mulți ani apa de dinți și de gurã anaterin a dvãstre și mi-e tãmã, cã dacã nu o aș mai avã, imediat ar trebui sã sufer de durere de dinți, ori cã mi-ar cãdea dinții. Apa de gurã a dv. îmi ține dinții frumoși și sãnãtoși.” A. Spitalsky, mare-proprietariu.

Crema de dinți anaterin, în tuburi, fãrã de stricãciosul „sãpun”, e fãrã plãcutã, curãțã temeinic dinții, îi face lucii și îi conservã sãnãtoși, à 60 fil.

Se capetã în farmacia, drogerii, prãvălii mai alese, cum și în depositul principal Carl Morscher, drogerie în Sibiu, și la A. W. Lingner, farmacist în Sighisora. (18 b) 2—17

Cãramidã vechiã

se aflã de vinãare la

architectul Franz Szalay,

(55) 1—10 strada turnului-roșu nr. 2 a.

Candidat de avocat

cunoscãtor perfect al limbei magiare și romãne aflã aplicare în cancelaria advocatãlã a lui Dr. Mátyás Lázár, Sibiu, str. urezului 11. (31) 8—10

Liturgia

Stulni Ioan „Gurã de aur”, pentru 2 voci, de Dimitrie Cunțanu, profesor seminarial de cânt. bis. Prețul 1 cor. 20 fil., plus porto 10 fil. Se pãte procura de la Librãria arhiepiscopale, Sibiu (Nagyszeben).

Crema Margit a lui FÖLDES e cea mai bunã din lume. Efect minunat

Femeiescã pãte fi cãștigatã, potentatã și menținutã prin escelentul preparat, curățit chemice și cu totul nestricãcios

CREMA MARGIT a lui FÖLDES

Acẽstã universal renumitã pomadã de obraz delãtãrã în câteva zile pistruiele, petele de ficat, jbruttele, carii de piele și alte necurãțenii de piele; neteãeste sbrãcelile, creștele, semnele de vãrsat, și dã obrazului colorã albã, lucie și finã.

Prețuri: borean mic 1 cor., mare 2 cor. Ou ramburs sau pe lângã trimiterã înaintã a prețului trimisã producentul:

K. de FÖLDES, farm. ARAD.

Se capetã în farmacia, drogerii și parfumerii.

Articlii de toaletã demni de recomandat: Pudrã Margit cor. 1-20 Sãpun Margit 70 fil. Pastã de dinți Margit cor. 1. Apã de obraz Margit cor. 1.

Deposit principal în Sibiu: farmaciile C. Müller, și I. C. Molnár; G. Melzer, sãpunar; E. Rumler, și parfumeria Melzer.

Indispensabilã pentru dame! Cel mai bun cosmetic.

Cel mai eminent mijloc contra inriurinței sãrelui și vântului, nu conține nici mercuriu nici plumb, ne-unsuros, pretutindena favorit este

CREMA MARGIT a lui FÖLDES

Articlii de toaletã demni de recomandat: Pudrã Margit cor. 1-20 Sãpun Margit 70 fil. Pastã de dinți Margit cor. 1. Apã de obraz Margit cor. 1.

Deposit principal în Sibiu: farmaciile C. Müller, și I. C. Molnár; G. Melzer, sãpunar; E. Rumler, și parfumeria Melzer.

Deschidere de cofetãrie.

Imi permit a anunța on. public sibiiian și din jur, cã am deschis în piața de aici, **strada cisanãdiei nr. 61** (colțul dintrã str. cisanãdiei și piața Hermann) o

cofetãrie-filialã

unde on public consument va afla, ca și în cofetãria mea principelã din piața mare nr. 13 toți articlii aparținãtori branșei mele, precum: prãjituri și torte zilnic prãpete, bombãne de cea mai finã calitate, înghețatã și cafea înghețatã, ciocolatã, cafea cu lapte escelentã, cele mai feliurite lichioruri și vinuri fine etc. etc.

Comande de torte și prãjituri etc. se pot face și la filialã mea și se vor esecuta cu cea mai mare promptitudine.

Cerẽnd și pentru noua mea întreprindere spriginul on. public consument și asigurãndul de un serviciu totdeauna real și satisfãcãtor, semnez

Sibiu, 24 Faur 1904.

Cu distinsã stimã

Iuliu Boda, cofetar.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere stã în legãturã cu cele mai mari lãnci din țerã și esoperetzã **împrumuturi pe pãmẽnturi și edificii** cu cele mai favorabile condițiuni și cele mai eftine interese, și anume pe termen de **10—70 ani cu 2%—5%³/₄%**.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5—10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, cum și la oficeri, credit simplu și fãrã giranți. [1] 12

La dorințã servim cu informațiuni, rugãnd marcã pentru rãspuns.

„PECUNIA”

întreprindere de credit

Sibiu (Nagyszeben) strada poplãcii nr. 27.

Am onãre a aduce la cunoștințã ouoratului public romãn din loc și jur, cã mi-am mutat

Prãvălia de manufacturã

din piața micã nr. 2, tot în piața micã nr. 11 în dosul pãpucarilor.

Deãre-ce aci plãtesc chirie pentru localul prãvăliei cu 1600 corone anual mai puțin, mã aflu în plãcutã poziție a putã servi cu prețuri și mai eftine, și mi-am propus, ca — dacã *Dumnezeu îmi va ajuta* — în cel mai scurt timp sã mi asortez depositul cu tot felul de mãrfuri țerãnești, precum bumbac, pãr, lãnicã, arniciu, țesãturi, mai multe soiuri de pãnzã, cum și cãrpe de pãr, etc.

Pentru inteligențã ofãr depositul meu bine asortat în cãmãși de chiffon, creton, Oxford și Trico, apoi ismene, gulere, manchete, cravate, cuverture de lãnã și bumbac, plapome în creton, ruș, satin cu vata umplute, ploiere, cãmãși de dame, camiole, fuste, cretonuri, pergaturi, barcheturi, stoffe de pãr, și tãte cãptușelile recerute la efectuarea hainelor de dame și barbați, cum și alți o miã aici neamintiți articli. O micã probã ajunge ca sã se convingã ori-cine despre eftinãtatea și soliditatea prãvăliei mele. [39] 3

Rugãnd onoratul public romãnesc pentru binevoitoriul seu sprigin, semnez

cu tãtã stima

Aurel Popescu.

Cruce sau stea duplã electro-magneticã

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secrete.

vindecã și învioretzã

Deosebitã atențiune e a se aparat vindecã bõle

pe lângã garanție.

da împrejurãrei, cã acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecã și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sãngelui, anemie, amețeli, învãtãturã de ureche, bãtaie de inimã, sgãrciuri de inimã, asma, auzul greu, sgãrciuri de stomac, lipsa poftei de mãnãcare, rãcealã la mãnã și piciorã, reuma, podagrã, ischias, udul în pat, influențã, insomnie, epilepsia, circulația neregulatã a sãngelui și multor altor bõle cari la tractare normalã a medicului se vindecã prin electricitate. — În cancelaria mea se aflã atestate încurse din tãte pãrțile lumii cari prețuesc cu mulțãmire invențiunea mea și ori-cine pãte examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindecã i-se retrimitã banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnicã, rog a probã aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, cã aparatul meu nu e permis sã se confunde cu aparatul „Volta” deãre-ce „Ciasul-Volta” atãt în Germania cãt și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe cãnd aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja iefinãtatea crucei mele electro-magnetice o recomandã în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 65

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fãrte slabã.

Espeditie din centru și locul de vãnãare pentru țerã și strãinãtate e: **MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V** colțul strada Kálmán.

Editura și tipariul Tipografiei arhiepiscopale.